

POLSKIE FORUM
ISO 14000

SEKTOROWE DOKUMENTY REFERENCYJNE

Dobre praktyki w zakresie SRD

Maciej Kostrzanowski

PRC Certyfikacja

TUV NORD

DNV·GL

SGS

Pytanie

Czy jest obowiązek stosowania wskaźników z Zał. IV oraz sektorowego dokumentu referencyjnego, czyli czy weryfikatorzy muszą to zaliczyć do wymagań i wystawiać niezgodności w przypadku NIE stosowania przez organizację głównych wskaźników zawartych w EMAS, w tym w nowym załączniku IV, oraz tych wynikających z dokumentu referencyjnego?

Odpowiedź:

Nie ma podstaw, aby organizacje (a co za tym idzie również i weryfikatorzy), miały obowiązek zawsze stosować i zamieszczać w deklaracji środowiskowej wszystkie główne wskaźniki środowiskowe wynikające z załącznika IV, jak również te wynikające z dokumentu SRD.

Warunek

Warunkiem, aby organizacje mogły **nie stosować** któregoś z głównych wskaźników z Zał. IV, jak też tych zawartych w dokumentach referencyjnych, jest:

→ przeprowadzenie udokumentowanego przeglądu środowiskowego (zgodnie z załącznikiem I do EMAS)

→ twierdzenie braku w takim przeglądzie wskazań (odniesień), co do zasadności stosowania danego wskaźnika dla danej organizacji ze względu na specyfikę jej procesów i oddziaływań środowiskowych.

Przegląd środowiskowy

W trakcie przeprowadzenia przeglądu środowiskowego, w szczególności w trakcie przeprowadzania identyfikacji i oceny aspektów środowiskowych, *zaleca* się, aby osoby przeprowadzające przegląd posiłkowały się zapisami zawartymi w załączniku I i II do Rozporządzenia EMAS, normą ISO 14001, w tym Załącznikiem A do tej normy, zapisami w normie ISO 14004 oraz dokumentami SRD.

Stosowanie dokumentów SRD

W przypadku stosowania zapisów zawartych w dokumentach SRD *zaleca* się, aby **przede wszystkim posługiwać** się zapisami zawartymi w punktach dot. „Najlepszych praktyk zarządzania środowiskowego”, a **nie zapisami** zawartymi w tabeli „Najistotniejsze z punktu widzenia administracji publicznej aspekty i obciążenia środowiskowe i sposób, w jaki zostały one omówione w niniejszym dokumencie” ponieważ podają one czasami **niespójne sformułowania** aspektów środowiskowych, na przykład:

- „prowadzenie biura,
- zarządzanie mobilnością,
- gospodarowanie odpadami,
- zarządzanie oczyszczeniem ścieków”

są to **działania / procesy** – źródła aspektów środowiskowych.

Aspekty środowiskowe

Aspekty środowiskowe wg systematyki ISO 14001 zostały właściwie określone i nazwane w tabelach zawartych w punkcie: „*Najlepsze praktyki zarządzania środowiskowego*” dotyczące:

- ekologicznego prowadzenia biura, na przykład jako aspekty podane tam zostały:
 - odpady mebli,
 - sprzętu i materiałów papierniczych,
 - odpady z biur,
 - emisja gazów związana z dojazdami pracowników,
 - emisja dwutlenku węgla (z terenu gminy),
 - zużycie energii,
 - emisje CO₂ z systemu ogrzewania lub chłodzenia.

Główne wskaźniki

Uzasadnieniem dla niestosowania głównych wskaźników przez organizację może być:

- lista znaczących aspektów środowiskowych,
- stworzona na podstawie udokumentowanej oceny aspektów środowiskowych,
- przeprowadzonej w oparciu o **kryteria** zawarte w załączniku I, czyli wśród kryteriów oceny są wymienione w następującym fragmencie Zał. I do Rozporządzenia EMAS:

Kryteria oceny aspektów środowiskowych

„Określając te **kryteria**, organizacja uwzględni następujące elementy:

- 1) potencjalne korzyści lub szkody dla środowiska naturalnego, w tym dla różnorodności biologicznej;
- 2) stan środowiska (kwestie takie jak wrażliwość lokalnego, regionalnego lub globalnego środowiska);
- 3) rozmiar, liczbę, częstotliwość i odwracalność aspektu lub oddziaływania;
- 4) istnienie wymogów wynikających z odpowiedniego prawodawstwa z zakresu ochrony środowiska;
- 5) opinie zainteresowanych stron, w tym pracowników organizacji”.

Kryteria oceny aspektów środowiskowych

Ważne jest również, aby przy stosowaniu tych **kryteriów** organizacje brały również pod uwagę zapis zawarty w Załączniku A do normy ISO 14001 (pkt. A 6.1.2):

„..... **Kryteria środowiskowe są podstawowymi i minimalnymi kryteriami oceny aspektów środowiskowych.**

Kryteria oceny aspektów środowiskowych

Kryteria środowiskowe mogą dotyczyć:

→ aspektów środowiskowych np.:

- rodzaj,
- wielkość,
- częstość występowania lub

→ wpływów na środowisko np.:

- skala,
- uciążliwość,
- czas trwania i poziom narażenia

Mogą być także stosowane inne kryteria.

Kryteria oceny aspektów środowiskowych

Jeżeli bierze się pod uwagę **jedynie kryteria środowiskowe**, to aspekt środowiskowy może być nieznaczący, ale przy zastosowaniu innych kryteriów może osiągnąć lub przekroczyć próg decydujący o tym, czy jest uznawany za znaczący.

Te **inne kryteria** mogą obejmować czynniki organizacyjne, takie jak

- wymagania prawne lub
- kwestie istotne dla stron zainteresowanych.

Te inne kryteria **nie są przeznaczone** do wykorzystywania ich w celu **obniżania znaczenia** aspektu, który uznano za znaczący na podstawie jego wpływu na środowisko.”

Zdaniem Polskiego Forum ISO 14000 (dla organizacji)

Zaleca się aby stosowane przez organizacje wskaźniki wynikały ze znaczących aspektów środowiskowych i znaczącego wpływu na środowisko, czyli → aby organizacja mogła **nie zastosować** jakiegoś wskaźnika,

→zy to głównego zawartego w załączniku nr IV do EMAS,

→zy też zawartego w dokumencie referencyjnym,

aspekt środowiskowy, do którego odnosi się dany wskaźnik **musiał** zostać przez organizację określony jako **nieznaczący**, lub po prostu nie występuje on w danej organizacji.

Ocena aspektów środowiskowych przeprowadzona została zgodnie z zapisami załącznika I do Rozporządzenia EMAS.

Zdaniem Polskiego Forum ISO 14000 (dla organizacji)

- W przypadku wskaźników z załącznika IV, z przeprowadzonego przeglądu środowiskowego powinno wynikać, **dlatego nie jest zasadne ich zastosowanie przez organizację / dlaczego nie są podane wskaźniki właściwe dla opisywania znaczącego wpływu organizacji na środowisko**;
- ponadto deklaracja EMAS powinna zawierać wyjaśnienie takiej decyzji (konieczność wyjaśnienia wynika z Zał. IV, cz. C, p. 2 a).

Zdaniem Polskiego Forum ISO 14000 (dla weryfikatorów)

Przy potwierdzaniu, że organizacja słusznie nie zastosowała któregoś z głównych wskaźników zawartych w załączniku IV, lub z tych podawanych w dokumencie SRD, działania weryfikatorów EMAS powinny przede wszystkim koncentrować się na analizie:

- **wyników przeglądu środowiskowego**, w szczególności na procesach:
 - identyfikacji aspektów środowiskowych (w tym ich poprawności nazewnictwa)
 - oceny aspektów środowiskowych (zgodność kryteriów z tym zawartymi w załączniku I do Rozporządzenia EMAS).
- **wyjaśnieniach** organizacji, dlaczego zdecydowała się nie stosować danego wskaźnika z Zał. IV lub SRD (*przeprowadzona przez organizację analiza stosowalności danego wskaźnika dla opisu oddziaływania organizacji na środowisko*).

Zdaniem Polskiego Forum ISO 14000 (dla weryfikatorów)

Weryfikatorzy EMAS mogą, a wręcz **powinni**, analizować:

- prawidłowość przeprowadzonych procesów identyfikacji i oceny aspektów środowiskowych oraz ich
- zgodności z Zał. I do Rozporządzenia EMAS i
- **nie powinni** w tym zakresie polegać wyłącznie na
 - certyfikacie ISO 14001 jako dowodzie i
 - wynikach przeprowadzonych przed weryfikacją auditów SZŚ wg ISO 14001.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) NR 1221/2009
z dnia 25 listopada 2009 r.

*w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS),
uchylające rozporządzenie (WE) nr 761/2001 oraz decyzje Komisji 2001/681/WE i 2006/193/WE*

ROZDZIAŁ V

WERYFIKATORZY ŚRODOWISKOWI

Artykuł 18

Zadania weryfikatorów środowiskowych

3. Weryfikatorzy środowiskowi weryfikują w szczególności prawidłowość:

- wstępnego przeglądu środowiskowego lub
- audytu lub
- innych procedur

prowadzonych przez organizację,

unikając niepotrzebnego powtarzania tych procedur.